

Carnaval

inhoud

Inleiding	3
1. De naam carnaval	4
2. De datum	5
3. De geschiedenis	6
4. De omgekeerde wereld	9
5. Tradities	10
6. Soorten carnaval	13
Werkblad	16
Puzzel	17
Zoek de 7 verschillen	18
Bronnen en foto's	19

Inleiding

Carnaval is een feest dat over de hele wereld gevierd wordt. Het feest is vrolijk en luidruchtig.

Carnaval is een verkleedfeest en drie dagen lang kun je je zorgen even vergeten.

Dit e-boek gaat over carnaval in Nederland.

Je krijgt o.a. antwoord op de volgende vragen:

- Waar komt de naam carnaval vandaan?
- Welke oude feesten lijken op carnaval?
- Hoe werd carnaval een kerkelijk feest ?
- Welke tradities of gewoonten horen bij het carnaval?
- Welke soorten carnaval kennen we in Nederland?

[Klik op de blauwe zinnen met een lijn eronder voor een filmpje.](#)

Dit boek mag vrij gekopieerd en rondgestuurd worden.

1. De naam "Carnaval"

Carnaval is een erg vrolijk en uitbundig feest. Maar wat betekent de naam carnaval precies?

Er zijn drie verschillende verklaringen voor het woord carnaval:

A. Vaarwel vlees

Men denkt dat het woord carnaval komt van het Latijnse woord *carne vale*.

Dat betekent *af-scheid nemen van vlees*. Carnaval was het feest dat gevierd werd net voordat men 40 dagen geen vlees meer mocht eten. Men zei dan voor 40 dagen vaarwel tegen vlees.

De strijd tussen Carnaval met vlees (l) en Vasten (r).

het narrenschip

B. Het narrenschip

Het woord carnaval zou ook kunnen komen van het Latijnse woord *carrus navalis*.

Dat woord betekent *scheepswagen*. Een schip op wielen dat kon rondrijden. In het schip zat een groep narren die rondtrok. Een nar was een grappenmaker. De nar of zot was het teken van het slechte. De nar stond er bekend om dat hij mensen belachelijk maakte.

C. Een schip van een zeegod

Andere mensen denken dat carnaval iets te maken heeft met het schip van een Germaanse zee-god.

Met zijn schip bezocht deze god de winterfeesten van het Germaanse volk.

Het vieren van het carnaval in de middeleeuwen.

2. De datum

Carnaval wordt elk jaar op een andere datum gevierd. De datum van het carnaval heeft alles te maken met Pasen. Ook Pasen valt steeds op een andere datum. Pasen valt altijd op de eerste zondag na de eerste volle maan na het begin van de lente op 21 maart. Die zondag heet *Paaszondag*. Carnaval begint altijd op een zondag. Die zondag is precies *7 weken eerder dan de Paaszondag*. Het carnaval zelf duurt van zondag tot dinsdagavond. Die dinsdag heet *vette dinsdag*.

Aswoensdag

De dag na carnaval heet *Aswoensdag*. Die dag is het begin van een tijd van vasten.

Er wordt 40 dagen lang geen vlees gegeten tot de zaterdag voor Pasen. Alleen op de zondagen mocht er vlees gegeten worden. Vis eten mocht wel. Verder mocht je vroeger per dag maar één maaltijd eten. In de kerk kreeg je op Aswoensdag een kruisje van as op je voorhoofd.

Aswoensdag: het askruisje.

Jezus vast in de woestijn.

3. De geschiedenis

Een katholiek feest

Carnaval wordt vooral in het zuiden van Nederland gevierd. Dat komt, omdat het alles te maken heeft met de katholieke kerk.

De katholieke kerk vond het niet eten (het vasten) voor veertig dagen een belangrijk onderdeel van het geloof. Ook Jezus had veertig dagen gevast in de woestijn. Door het vasten zouden mensen beter nadenken over hun geloof.

Voor deze vastentijd mocht er nog even flink gegeten en gedronken worden. Er werd een feest van gemaakt met de naam carnaval.

De Romeinen

De Romeinen vierden een offerfeest ter ere van Saturnus, de god van de landbouw en het uitgezaaide graan. Na het offeren, vierden alle mensen een feest dat ook drie dagen duurde. Ook hier werd veel gegeten en gedronken. Er werden maskers en poppen cadeau gegeven. Verder waren alle slaven drie dagen vrij.

De Romeinse god Saturnus.

Een feest met veel eten en drank.

Slaaf wordt heer

Heel bijzonder was wel dat de slaven drie dagen voor heer mochten spelen. Ze werden die dagen bediend door hun heer. Heel veel later zal het Christendom in het Romeinse rijk de belangrijkste godsdienst worden. Het Romeinse offerfeest van Saturnus mag van de eerste Christenen gewoon doorgevierd blijven worden.

Heidens feest wordt kerkelijk feest

Heidense stammen hadden, net als de Romeinen, vaak hun feesten aan het eind van de winter. Het waren lichtfeesten en oogstfeesten. Vaak waren er tijdens deze feesten ook optochten.

Later werd Europa voor het grootste deel bekeerd tot het christendom.

De kerk wilde de feesten niet verbieden, maar wilde het heidense karakter een christelijk tintje meegeven.

De kerk zette het carnaval op de kalender net voor de vastentijd en zo veranderde het heidense feest in een kerkelijk feest.

Carnaval in de middeleeuwen.

Carnaval nu.

Carnaval nu

Ook nu vieren veel mensen nog steeds carnaval. Niet alle carnavalsvierders vieren het nog als een kerkelijk feest. Veel vierders vieren het om eens flink uit hun dak te gaan en om de bloemetjes buiten te zetten.

4. De omgekeerde wereld

Zoals bij de Romeinen de slaven even heer werden en de heren slaaf, gebeurde ook iets dergelijks in de vroege middeleeuwen.

De leiders van de kerk, zoals bisschoppen hadden tijdens het carnaval niets te vertellen. Er werd een nepbisschop gekozen die het drie dagen voor het zeggen kreeg.

Er werden zelfs kinderbisschoppen gekozen. De wereld werd even voor een paar dagen omgekeerd. Kerkelijke plechtige liederen werden vervangen door schunnige liedjes.

Nepbisschop met narrenstaf.

Met een masker op word je niet herkend.

Het feest werd steeds meer een straatfeest. Carnaval werd ook een feest van de spot. Mensen dreven de spot met gebeurtenissen en met mensen die in hun ogen niet deugden.

Daarbij vermomde men zich met maskers en kleding. Op die manier kon je lekker gek doen zonder herkend te worden.

5. Tradities

Bij het vieren van het carnaval horen vaste tradities of gewoonten:

De Raad van Elf

Het getal elf is het narren- of gekkengetal. Elke plaats heeft een groep van elf mannen die vanaf 11 november het carnaval gaan voorbereiden. Bijna elk jaar wordt er een nieuwe raad gekozen.

Aan het hoofd van de Raad van Elf staat *Prins Carnaval*. De Prins wordt geholpen door een adjudant, soms een hofnar of een prinses.

Bij het begin van het carnaval geeft de burgemeester de sleutel van zijn gemeente over aan Prins Carnaval. Die is vanaf dat moment drie dagen de baas in de stad.

Prins Carnaval ontvangt de sleutel.

De Raad van Elf.

Optochten

Elke plaats die carnaval viert, houdt een optocht. Dat gebeurt meestal op de zondag of de maandag van het feest.

Vaak hebben plaatsen een onderwerp gekozen. Dat onderwerp kan ook gaan over kritiek op de gemeente. Maar het kan ook een grappige boodschap zijn zoals: "Niet klieren, maar zwieren".

Bij carnaval horen optochten.

De praalwagen.

De deelnemers aan de optocht horen vaak bij een vereniging (sport, muziek.).

Elke vereniging maakt zijn eigen praalwagen die bij het onderwerp past.

De praalwagens zijn kleurig versierd en trekken door de gemeente. Deze praalwagens doen in de verte denken aan de narrenschepen, waarover je al eerder gelezen hebt. Zo'n praalwagen kan dus een mooie manier zijn om tijdens het feest zaken belachelijk te maken.

Het dweilorkest

Een dweilorkest bestaat uit muzikanten die vooral blaas- en slaginstrumenten bespelen. Populaire instrumenten zijn: de trombone, de trompet, de saxofoon, de sousafoon, de grote trom en de kleine trom. De muziek die gespeeld wordt, is feestelijk.

Het woord “dweil” in dweilorkest komt van het werkwoord dweilen. Dweilen is zonder doel (vaak dronken) rondzwerfen op straat.

Dweilorkesten zorgen voor een feest sfeer.

Het dweilorkest.

Vooral in Brabant was en is het gebruikelijk om tijdens het carnaval van café naar café te dweilen.

Bij het dweilen volgen groepen carnavalsvierders een [dweilorkest](#) naar een kroeg. Daar blijft men een tijdje. Vertrekt het dweilorkest weer dan volgt weer een groep.

Dweilorkesten zorgen voor de feestelijke sfeer op straat en in cafés.

6. Soorten carnaval

In Nederland zijn er twee soorten carnaval: *het Rijnlands carnaval* en *het Bourgondisch carnaval*.

Het Rijnlands carnaval

Dit carnaval wordt gevierd in de hele provincie Limburg en in het oosten van de provincie Brabant.

Bij het Rijnlands carnaval hoort de traditie

Oude Wijven.

Rijnlands Carnaval.

van “Oude Wijven”. Tijdens “Oude Wijvenavonden” zijn de straten en cafés vol met verklede dames. Mannen die over straat durven te lopen of de cafés durven binnen te komen, worden vernederd en belachelijk gemaakt. Hun stropdassen of veters worden afgeknipt.

Carnavalsverenigingen organiseren feesten en optochten door de gemeente. Elke vereniging heeft zijn eigen prins. Er kunnen dus meerdere prinsen in een gemeente zijn.

Het carnaval speelt zich voor een groot deel op straat af. De drie kleuren van het Rijnlands carnaval zijn rood, geel en groen.

Het Bourgondisch carnaval

Dit carnaval wordt gevierd in Noord-Brabant, Gelderland, en Zeeuws-Vlaanderen.

Elke gemeente heeft maar één carnavalsvereniging en er is dus maar één prins.

De prins krijgt van de burgemeester voor drie dagen de sleutel van de gemeente.

Opvallend is dat bij het Bourgondisch carnaval de naam van de stad veranderd wordt. De stad Eindhoven verandert in Lampengat en de stad 's-Hertogenbosch verandert in Oeteldonk.

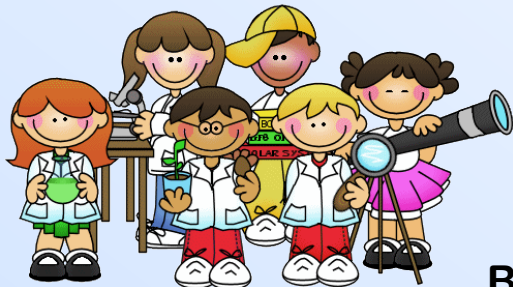
's-Hertogenbosch verandert in Oeteldonk.

Het Bourgondisch carnaval speelt zich meer af in zalen en cafés.

Men verkleedt zich met oude kleding, gordijnen, blauwe kiesen en zakdoeken.

Aan de kleding worden vaak onzinspullen opgehangen.

Bij Eduboek kun je:

- ♦ Boeken lenen
- ♦ Boeken kopen
- ♦ Naar boeken luisteren

Bij boeken van Eduboek vind je

- ♦ Een gratis werkblad
- ♦ Materiaal voor hoogbegaafden 3-4.
- ♦ Materiaal voor hoogbegaafden 5-8.
met gratis materialen
- ♦ De Eduboek Ballade (voor kinderen die
extra uitdaging nodig hebben)
met gratis materialen

Alle 300 boeken inkijken
24 uur gratis boeken lenen

Volg Eduboek op:

Dit boek mag vrij gekopieerd en rondgestuurd worden.

Werkblad Carnaval

1. Zet de nummers voor de woorden in de goede zin: Kies uit:

☐ 1. de omgekeerde wereld, 2. de vastentijd, 3. Aswoensdag, 4. het narrenschip, 5. vette dinsdag, 6. Pasen, 7. de gek

- A. Carnaval wordt direct gevolgd door _____.
- B. De praalwagen in een optocht lijkt op _____ van vroeger.
- C. De laatste dag van het carnaval heet _____.
- D. De dag na het carnaval heet _____.
- E. Nepbisschoppen waren vroeger het teken van _____.
- F. Elf is het getal van _____.
- G. De datum van carnaval valt 7 weken voor _____.

2. Zijn de volgende zinnen *waar* of *niet waar*?

goed
/fout

- A. Carnaval is waarschijnlijk ooit een heidens oogstfeest geweest. *waar/niet waar*
- B. Tijdens het vasten mocht er vis gegeten worden. *waar/niet waar*
- C. De Romeinen vierden carnaval ter ere van de keizer. *waar/niet waar*
- D. Op "Oude Wijvenavond" verkleden mannen zich als vrouw. *waar/niet waar*
- E. "Dweilen" betekent zonder doel rondlopen. *waar/niet waar*
- F. De katholieke kerk maakte van het carnaval een kerkelijk feest. *waar/niet waar*
- G. Maastricht krijgt tijdens het carnaval een andere naam. *waar/niet waar*

Carnaval

3. Welke woorden horen bij welk soort carnaval. Trek een lijn naar het juiste plaatje.

Bourgondisch carnaval

Vooraf binnen

één prins Carnaval

Rood, geel en groen

Oude Wijven

Oeteldonk

Limburg

Vooraf buiten

Noord-Brabant

Rijnlands carnaval

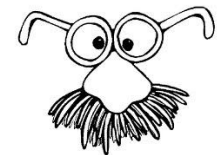
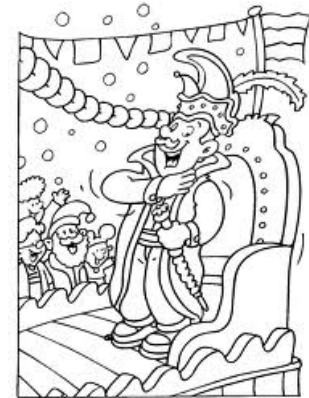
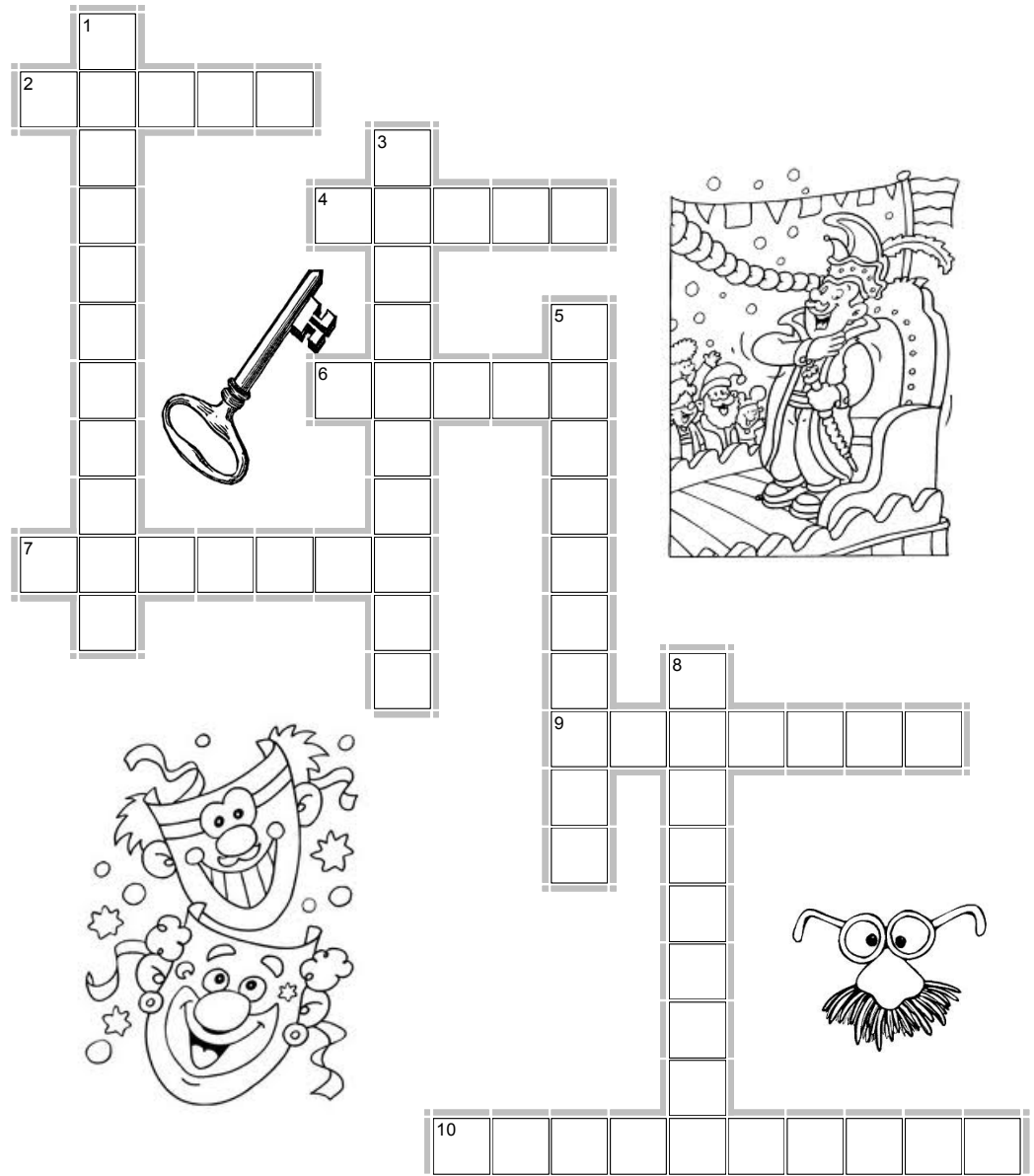
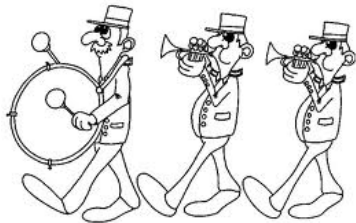
KRUISWOORDPUZZEL

Van links naar rechts

2. Carnaval valt precies 7 weken voor dit feest.
4. Deze persoon krijgt de sleutel van de stad met carnaval.
6. Dit eten mocht na het carnaval 40 dagen niet gegeten worden.
7. In deze provincie wordt het Rijnlands carnaval gevierd.
9. Het zonder doel rondzwerven door de stad met carnaval.
10. Carnaval is het feest van de wereld.

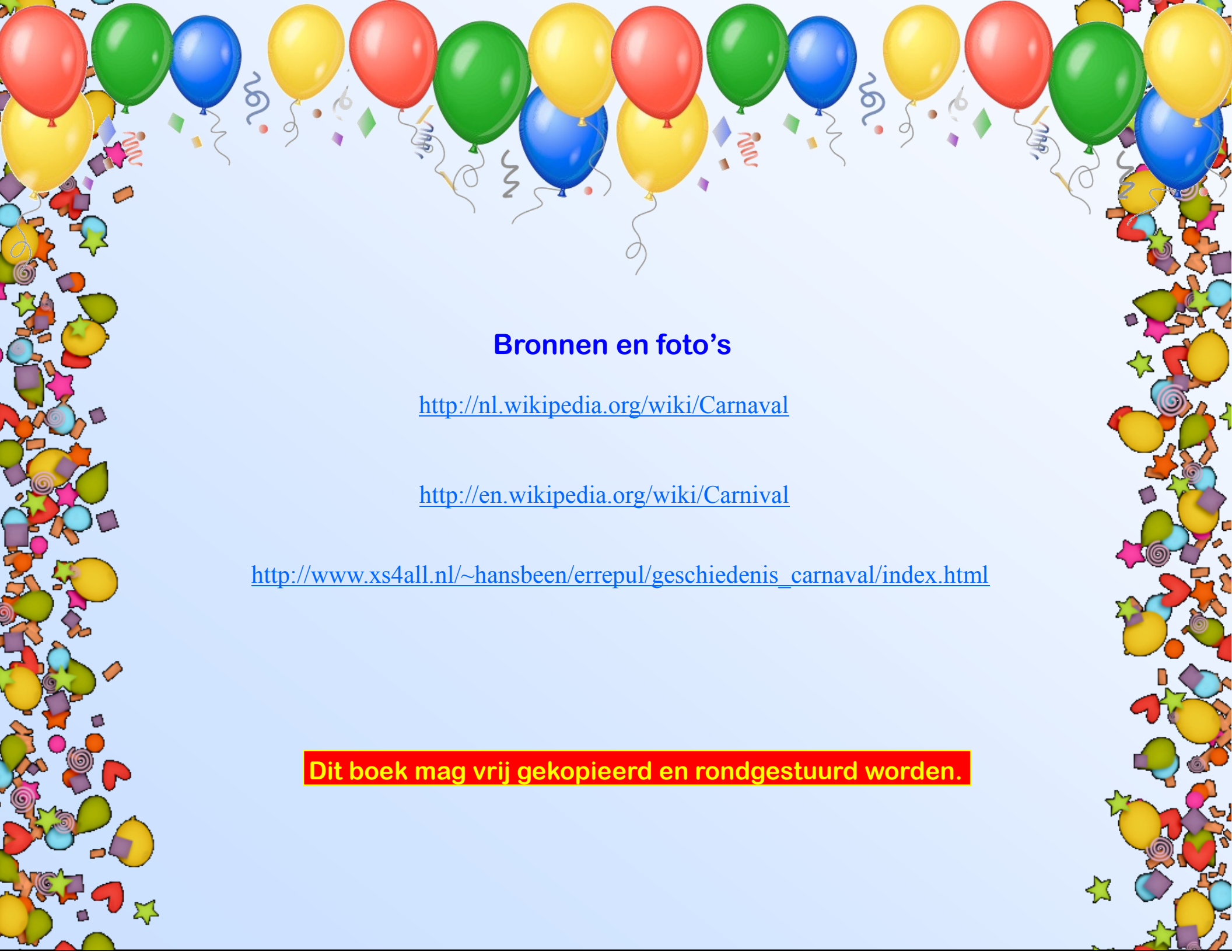
Van boven naar beneden

1. Schip op wielen dat heel vroeger door de stad getrokken werd.
3. Versierde kar in een carnavalsoptocht.
5. De dag na carnaval.
8. De naam van 's-Hertogenbosch tijdens carnaval.

Zoek de 7 verschillen

A decorative border at the top of the page features a row of colorful balloons in red, yellow, green, and blue. Below the balloons, there is a cascade of confetti consisting of small stars, hearts, and geometric shapes in various colors like red, yellow, green, and blue. This border runs along the top and down the right side of the page.

Bronnen en foto's

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Carnaval>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Carnival>

http://www.xs4all.nl/~hansbeen/errepul/geschiedenis_carnaval/index.html

Dit boek mag vrij gekopieerd en rondgestuurd worden.

Antwoordenblad Carnaval

1. Zet de nummers voor de woorden in de goede zin: Kies uit:

☐ 1. de omgekeerde wereld, 2. de vastentijd, 3. Aswoensdag, 4. het narrenschip, 5. vette dinsdag, 6. Pasen, 7. de gek

- A. Carnaval wordt direct gevolgd door **2**.
- B. De praalwagen in een optocht lijkt op **4** van vroeger.
- C. De laatste dag van het carnaval heet **5**.
- D. De dag na het carnaval heet **3**.
- E. Nepbisschoppen waren vroeger het teken van **1**.
- F. Elf is het getal van **7**.
- G. De datum van carnaval valt 7 weken voor **6**.

2. Zijn de volgende zinnen *waar* of *niet waar*?

goed
/fout

- A. Carnaval is waarschijnlijk ooit een heidens oogstfeest geweest. *waar/niet waar*
- B. Tijdens het vasten mocht er vis gegeten worden. *waar/niet waar*
- C. De Romeinen vierden carnaval ter ere van de keizer. *waar/niet waar*
- D. Op "Oude Wijvenavond" verkleden mannen zich als vrouw. *waar/niet waar*
- E. "Dweilen" betekent zonder doel rondlopen. *waar/niet waar*
- F. De katholieke kerk maakte van het carnaval een kerkelijk feest. *waar/niet waar*
- G. Maastricht krijgt tijdens het carnaval een andere naam. *waar/niet waar*

Carnaval

3. Welke woorden horen bij welk soort carnaval. Trek een lijn naar het juiste plaatje.

Vooral binnen

één prins Carnaval

Rood, geel en groen

Oude Wijven

Oeteldonk

Limburg

Vooral buiten

Noord-Brabant

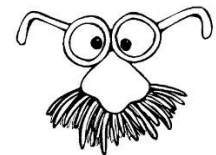
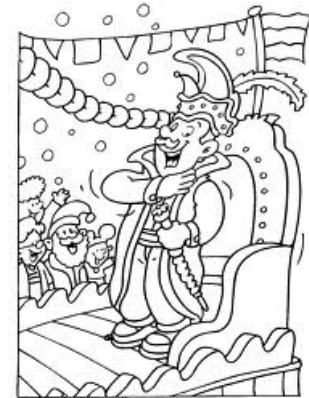
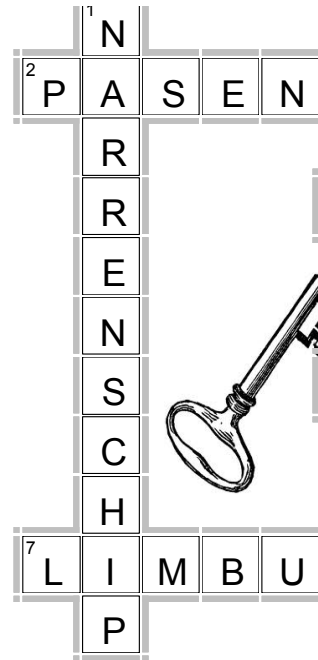
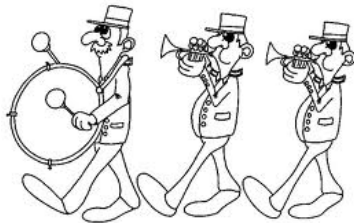
KRUISWOORDPUZZEL

Van links naar rechts

2. Carnaval valt precies 7 weken voor dit feest.
4. Deze persoon krijgt de sleutel van de stad met carnaval.
6. Dit eten mocht na het carnaval 40 dagen niet gegeten worden.
7. In deze provincie wordt het Rijnlands carnaval gevierd.
9. Het zonder doel rondzwerven door de stad met carnaval.
10. Carnaval is het feest van de wereld.

Van boven naar beneden

1. Schip op wielen dat heel vroeger door de stad getrokken werd.
3. Versierde kar in een carnavalsoptocht.
5. De dag na carnaval.
8. De naam van 's-Hertogenbosch tijdens carnaval.

Antwoorden

